

A „kiegyensúlyozatlan fellendülés”

A világgazdaságnak csak egy erős Kína adhat új lendületet,
a kínai erőgyűjtés azonban nem lesz, és nem is lehet mindenkinek jó

Szunomár Ágnes

Talán tényleg nagy a baj, ha már a kínai miniszterelnök-helyettes, Vang Csisan (Wang Qishan) is azt mondja, hogy a világgazdaság állapota gyászos, s egy kiegyensúlyozatlan fellendülés az egyetlen megoldás a kialakult helyzetre. Vagy a politikus csak hazabeszél, Kína érdekei szerint láttatja a kiutat a válságból, egyszersmind előre vetít egy átmenetileg befelé koncentráló kínai stratégiát? Miért van mégis igaza Vangnak, s fújhatja-e tovább a keleti szél nyugati hajónk vitorláját?

A múlt hétvégén Honoluluban megrendezett APEC-csúcs előtt közvetlenül Obama elnök Hu Csin-tao (Hu Jintao) kínai elnökkel is tárgyalt, többek között a világkereskedelem kiegyensúlyozásáról. A megbeszélést követő sajtótájékoztatón az amerikai elnök egy harcias nyilatkozatban elmondta, hogy Kínára is épp azok a szabályok vonatkoznak, mint mindenki másra, s mivel a kínai deviza 20-25 százalékkal alulértékelt, így annak gyors felértékelésére van szükség, mert a mesterségesen alacsonyan tartott árfolyam árt az amerikai cégeknek és munkahelyeknek. Obama szerint Kína többé már nem védekezhet azzal, hogy fejlődő ország, sőt nagyon is fejlett, s ennek megfelelően kellene vi-

selkednie világgazdasági ügyekben is. Bár a jüan alulértékelttségének kérdése nagyon is valóságos probléma, Obama elnök részéről e harciaság Kína kapcsán valójában szokatlannak mondható, ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy közelegnek a választások, ez a nyilatkozat már a kampány része, így az abban foglaltak legalább annyira szóltak a potenciális amerikai választóknak, mint magának Kínának.

November 21-én, Csengduban, az kínai-amerikai gazdasági és kereskedelmi vegyes bizottság (JCCT) éves ülésén ezzel szemben Vang arra helyezte a hangsúlyt, hogy ma a gazdasági fellendülés elősegítése elsőrendű fontosságú, amelyen az Egyesült Államok és Kína közösen kell, hogy dolgozzon. A politikus ugyanakkor finoman utalt arra is, hogy Kína mindenekelőtt saját növekedésére koncentrál, s csak ezután foglalkozik/foglalkozhat a globális problémákkal, de szerinte ez jól is van így, mert a kiegyensúlyozatlan növekedés még mindig jobb a világgazdaságnak, mint a kiegyensúlyozott recesszió. Átfordítva ezt egy Obamának szóló üzenetté: egy erős kínai gazdaság, melynek valutája alulértékelt, és kereskedelmi többlete van az Egyesült Államokkal szemben, még mindig jobb a

világnak egy lassuló Kínánál. A helyzet az, hogy ebben igaza van.

Vang bevezetőben említett mondata egyéb-iránt nem az első lehangoló helyzetkép a világ-gazdaságról, pár nappal korábban már krónikus globális recesszióról beszélt, ahol Kínának a belső problémáira kell koncentrálnia. Ezen a nyilatkozaton sokan átsiklottak, pedig annak lehet egy mögöttes, és Európát (még kis hazánkat) is érintő üzenete: ne tőlünk várjátok a megváltást, mert most magunkat kell megváltanunk. A helyzet ugyanis az, hogy bár Kína közel 3300 milliárd dollárnyi valutatartalék büszke tulajdonosa, erre szüksége is lesz, és nem feltétlenül azért, hogy felvásárolja belőle a hozzánk hasonló kis kelet-közép-európai országok államadóságát, vagy beruházzon a német iparba. Kínában sok a belső feszültség, minek folytán a társadalom elégedetlensége egyre nő. Persze belső problémák – jövedelemkülönbségek, a szociális háló hiánya, eladósodott állami nagyvállalatok és önkormányzatok, az utóbbi években egyre növekvő ingatlanbuborék – mindig is voltak, azonban ezek társadalmi megítélése némiképp változott, ahogy a nép saját pénztárcáján, lehetőségeinek szűkülésén kezdte érezni e problémák valódi komolyságát. Az infláció pedig ma kínai mértékkel nézve nagyon is magas, 5,5 százalék, míg a gazdaság növekedése – bár továbbra is a kormányzati elképzeléseken belül van – 9,1 százalékra esett vissza a harmadik negyedévben.

A kínai átlagember öntudatosabb lett, egy-szersmind érzékenyebb a kínai kormány tevékenységére is. Ha pedig az átlagemberek azt látják, hogy Kína világszerte külföldi beruházásokat eszközöl, segélyeket folyósít a fejlődő világnak, vagy épp állampapírokat vásárol a világ

másik felén, kicsi és épp válság küszöbén álló, számukra ismeretlen országokból, akkor a kínai átlagemberekben bizony felmerül, hogy a kormány miért nem itthon segít? Az, hogy az ilyen és ehhez hasonló gondolatokból társadalmi elégedetlenség legyen, s a folyamat végül belső zavargásokba torkolljon, nem áll a kínai kormány érdekében. Az exportorientált stratégia már jó ideje nem pörgeti kellően a kínai gazdaság motorját, s az új cél a belső fogyasztás növelése. Nehéz azonban fokozott fogyasztásra bírni az embereket ott, ahol a napi kiadások hosszú évek óta először folyamatosan nőnek, az ingatlanárak emelkednek, és az emberek időskori ellátása továbbra sem kellően biztosított, pedig a korpormis lassan de biztosan a feje tetejére áll.

Attól persze nem kell félni, hogy Kína eddigi külgazdasági expanziója izolációba fordul át, de a jelenlegi helyzet alapján egyre valószínűbb az a scenárió, mely a belső feszültségek feloldása mellett/miatt a kínai globális gazdasági szerepvállalás visszafogásával számol. Mi ebből a tanulság számunkra? Kína partnersége hazánk számára különösen fontos, de – geopolitikai helyzetünknel és érdekeinknel fogva – nem lehet fontosabb európai, vagy épp nemzetközi szervezetekhez fűződő kapcsolatainknál. Problémáinkra nem a kínai tőke lehet az egyetlen gyógyír. A keleti szél sebessége egy időre talán alábbhagyhat, kell egy kis extra lendület más-honnan, esetleg nyugatabbról.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról